

Erätaidot: TULEN LUMOISSA

1. vuosi:
ILVES

AIHE: Tulen sytyttäminen, ylläpito ja sammuttaminen

SUORITUSPAIKKA: Retki

KESTO: 1-2 tuntia

TAVOITE: Polunkävijä oppii sytyttämään nuotion, ylläpitämään tulta ja sammuttamaan nuotion sekä siivoamaan nuotiopaikan.

SISÄLLÖT:

- Nuotiopaikka
- Sytykkeet ja polttopuut
- Sytyttäminen
- Sammuttaminen ja siivous
- Erilaiset nuotiotyypit

TARVIKKEET: Nuotion tekemiseen ja sammuttamiseen tarvittavat välineet, Kim-leikin tarvikkeet, tikkupullataikina ja -tikut, kertaustehtävä (liite 2)

Toiminta

1. ALOITUS: KIM-LEIKKI

kesto noin 10 minuuttia

KIM-leikki nuotion sytyttämistarvikkeilla: asettele polunkävijöille nähtäväksi nuotion sytyttämiseen ja tulen ylläpitoon ja sammuttamiseen tarvittavia välineitä esim. tulitikkuaski, tulitikku, ämpäri, kiehinen, risu, sytytin, halko, puukko, sytytyspala, kirves. Polunkävijät saavat katsella tavaroita 30 sekuntia. Sen jälkeen polunkävijät sulkevat silmänsä ja yksi tavaroista poistetaan. Silmät avattuaan polunkävijät muistelevat, mikä tavaroista puuttuu. Voidaan leikkiä kilpailuna, kuka keksii nopeimmin puuttuvan tavarat. Jatketaan yksi tavara kerrallaan muutaman kierroksen ajan.

2. AIHEEN KÄSITTELY: NUOTION TEKO

kesto noin 40 minuuttia

Ohjaaja opettaa ja näyttää, kuinka nuotio kasataan, sytytetään ja sammutetaan vaihe vaiheelta. Polunkävijät tekevät pareittain omat nuotiot, joko sen jälkeen kun ohjaaja on opettanut tai sitten yhdessä ohjaajan kanssa edeten vaihe vaiheelta.

Seuraavalla sivulla ohjaajalle muistutukseksi nuotion teon muistilista.

NUOTIOPAIKKA

- Muista maanomistajan lupa! (Ellet ole valmiilla retkeily/virkistysalueen nuotiopaikalla)
- Varmista, ettei alueelle ole annettu metsäpalovaroitusta
- Kertakäyttöisen nuotio paikat
 - Valitse suojaisa paikka
 - Hiekkamaa (helpoin, ei esivalmisteluja)
 - Humusmaa (ota maanpintakerros ehjänä sivuun sekä mahdollisuuksien mukaan peitä pohja hiekalla)
 - ÄLÄ tee nuotiota kalliolle (kuumuus rikkoo kallion pinnan)
 - VÄLTÄ suomaastoa, turvetta (tuli voi jäädä kytemään moneksi päiväksi) sekä tiheää metsää

SYTYKKEET

- Kuivat luonnosta löytyvät sytykkeet: risut, oksat, heinät, tervaskannot...
- Kiehiset ja lastut
- Kaupasta ostettavat tai kotona valmistettavat sytykepalat
- Sytykkeet asetetaan nuotio pohjalle

POLTTOPUUT

- Sytykkeiden päälle asetellaan esim. pieniä risuja
- Ensin nuotioon lisätään pieniä puita ja kun nuotio palaa kunnolla voidaan siihen lisätä suurempia puita
- Puut tuodaan mukana tai kysytään maanomistajalta lupa puiden käyttämiseen
- Kuusi ja mänty paukkuvat, koska sisältävät pihkaa
- Lehtipuista paras nuotiopuu on koivu, joka palaa parhaiten myös tuoreempana
- Jos risut ja puut ladotaan nuotioon liian tiiviiksi kasaksi, tuli tukehtuu

SYTYTTÄMINEN

- Tulitikut, sytyttimet
- Aloita sytyttäminen tuulen puolelta, pidä tulitikkua alaspäin ja suojattuna (tuuli jää selkäsi taakse)
- Kun sytykkeet ja risut syttyvät voidaan sekä risuja että puita lisätä nuotioon
- Hoida nuotiota: lisää puita, vahdi nuotiota, ettei tuli pääse nuotio ulkopuolelle, noudata varovaisuutta, älä jätä nuotiota yksin

SAMMUTTAMINEN

- Älä lisää puita ja anna tulen hiipua
- Jos nuotio palaa, kun on lähdön aika, niin sammuta se kunnolla vedellä tai lumella
- Varmista, että nuotio on todella sammunut, ettei se enää kyde tai pala (pienikin tuulenvire voi sytyttää nuotio uudelleen tai lennättää kipinöitä muualle)

SIIVOUS

- Katso, että nuotiopaikka jää siistiksi
- Kerää roskat
- Kohteliasta on jättää seuraavalle tulijalle muutama halko ja kiehinen tai muu sytyke valmiiksi
- Mikäli nuotio ei ollut valmiilla paikalla vaan oli itse tehty metsään, niin siivoa jälkesi niin, ettei nuotiopaikalle jää oleskelustasi mitään jälkiä

ERILAISET NUOTIOTYYPIT

- www.partio.fi/partiomedial/nuotio-vai-rakentaa-monella-eri-tavalla-katso-kuusi-vinkkia/
- blogi.partioaitta.fi/tulenteko-yleisimmat-nuotiotyypit-selitettyina/?gclid=Cj0KCQjw7ZL6BRCmARIsAH6XFDL3qHI9q_nIC5pPwxXrI59tcoLAzVrLFywBTBZCOO6lPeB49FA8_bsaApbdEALw_wcB

NUOTION KOKOAMISEN JÄRJESTYS:
KIEHISET – MUUT SYTYKKEET – RISUT – PUUT

3. LOPETUS: TIKKUPULLAT

kesto noin 15 minuuttia

Paistetaan tikkupullaa nuotiolla. Resepti liitteessä 1.

+ HARTAUS

Muista pitää hartaushetki kerhon alussa ja/tai lopussa. Voit tehdä sen millä tavalla tahansa, tässä muutama idea tälle kerralle:

- Pohtikaa Sananlaskun 26:20 merkitystä.
- Kirjoittakaa rukous- ja kiitosaiheita kerhon yhteiseen rukouskirjaan.
- Jos joku polunkävijöistä on opetellut Raamatun tekstin ulkoa, hän voi esittää sen.

KERTAUS SEURAAVASSA KERHOSSA PIDETTÄVÄKSI

kesto noin 5 minuuttia

Polunkävijät järjestävät nuotion sytyttämisen vaiheet oikeaan järjestykseen. Tehtävä liitteessä 2.

Lisätietoa

TIETOA AIHEESTA

- Kirjastosta retkeilykirjoja
- Internetistä hakusanoilla erilaiset nuotiot
- <https://www.luontoon.fi/retkeilynabc/tulenteko>

AIHEESEEN LIITTYVÄT HARRASTEMERKIT

- Leiri- ja eräretkitaito
- Tulenteko ja nuotioruokailu
- Camp Safety

LIITTEET

- Liite 1: Tikkupullaohje
- Liite 2: Kertaustehtävä

TAUSTAKUVAN LÄHDE: www.freevector.com/free-forest-landscape-background-vector-18894

Liitteet

LIITE 1: Tikkupullataikina

Tikkupulla (n. 12 pullaa)

9 dl vehnäjauhoja
1 dl sokeria
11 g kuivahiivaa
1 tl suolaa
2 tl kardemummaa
3 dl vettä

Mukaan nuotiolle: jauhoja, hilloa ja/tai voita

Sekoita kuivat aineet keskenään ja lisää 3 dl lämmintä vettä ja vaivaa taikina sekaisin. Anna kohota kerhon ajan. Käytä sivuun jauhoja apuna taikinan muotoilussa. Pyöritä taikinaa tikun nokkaan ja paista nuotion hiilloksella. Älä laita liian kuumaan paikkaan, jolloin kuori palaa, mutta pulla on sisältä taikinaa. Maltti on valttia tikkupullien paistamisessa. Kypsä pulla irtoaa tikusta helposti. Laita sisälle hilloa tai voita ja nauti.

LIITE 2: Kertaustehtävä

Leikkaa seuraavat lauseet erillisiksi lapuiksi, sekoita ne ja anna polunkävijöiden järjestää ne oikeaan järjestykseen.

Tee kiehisiä.	Lisää nuotioon pieniä puita.
Etsi sytykkeitä luonnosta.	Ylläpidä tulta.
Aseta kiehiset nuotion pohjalle.	Anna tulen hiipua.
Kasaa muita sytykkeitä päälle.	Sammuta tuli.
Asettele risuja nuotioon.	Varmista, että tuli on sammunut.
Sytytä nuotio.	Kerää roskat.